

RADOVI CENTRA ZA ZNANSTVENI RAD VINKOVCI

Sv. V, Vinkovci 1984, 290 stranica + ilustracije

Od osam priloga petog sveska Radova Centra za znanstveni rad Vinkovci, za historiografiju su zanimljiva i značajna dva — *Toponimija bošnjačkih Hrvata u Mađarskoj* (29 str.) od Živka Mandića i *Bački Šokci i njihova naselja* (43 str.) od Ante Sekulića.

U prilogu Živka Mandića, prikazana je toponimija Hrvata u Mađarskoj koji se nazivaju Bošnjaci, a obitavaju u južnom dijelu županije Baranje u devet sela: Atu (Áta), Sukit (Szökéd), Semelj (Szemely), Udvar (Pecsudvard), Pogan (Pogány), Nijemet (Németi), Salantu (Szálánta), Suku (Szóke) i Kukinj (Kökény) i u gradu Sigetu (Szigetvár). U prošlosti su Hrvati Bošnjaci naseljavali više prostora: u županiji Baranji u 21 naselju, u županiji Tolni u 9 naselja i u županiji Somogy u četrdesetak naselja između Kaposvára i Blatnog jezera. Kako sam naziv dokazuje ti su Hrvati doselili iz Bosne, i to iz sjeveroistočnog dijela, nakon pada Bosne 1463, a i kasnije u 16. i 17. stoljeću. Budući da je prikazao naseljavanje bošnjačkih Hrvata i razne okolnosti u kojima su se našli u tuđoj sredini autor je posebno prikazao svako naselje, na temelju povijesnih podataka od 18. stoljeća pa do naših dana, crpeći podatke iz vojnih mapi, gruntovnica, katastarskih karata, arhivskih materijala, postojeće literature, od kazivača zabilježenih podataka, skupljenih u srpnju i kolovozu 1978. od žitelja pojedinih mjesta.

Na kraju priloga nalazi se opširna bibliografija, 42 jedinice, i sažetak priloga na engleskom jeziku.

Prilog *Bački šokci i njihova naselja* Ante Sekulića, posvećen je hrvatskoj narodnoj skupini Šokcima, koji nastanjuju područjâ između Drave, Save i Dunava i u Podunavlju. Autor je prvo prikazao naselja u kojima žive Šokci u današnjoj jugoslavenskoj zajednici a zatim u podunavskim naseljima. Šokci u SFRJ žive u naseljima Bač, Bereg (Bački Brijeg), Bođani, Monoštor (Bački Monoštor), Plavna, Sonta i Vojska. U prilogu je prikazana prošlost svakog naselja, od najranijih vremena — povijest Bača seže od brončanog doba — pa do prve polovine ovog stoljeća. Za šokačka naselja u Podunavlju, osim Santova, utvrdio je, da se nalaze uz lijevu obalu Dunava na crti od državne granice do Bukina. Nazivi su im izvorno slavenski i kroz prošlost nisu se mijenjali, naselja su stara i u općoj povijesti značajna, osobito Bač u kojem je bilo sjedište prve podunavske županije a područje između Dunava i Tise dobilo je naziv po njemu. Sva su naselja imala svoje uređene općine, većina pečate. U njima su živjeli stanovnici koje dokumenti nazivaju Ilirima, Slavenima, Šokcima i slično, a kad je pred turskim naletom ta naselja napustilo staro slavensko stanovništvo obnovili su ih pridošlice — Šokci; vrlo su rano uređene župe, vodili su ih franjevci Bosne Srebrne, a u porabi je bio hrvatski jezik itd.

Sekulić je uočio da su Šokci u Bačku i Podunavlje došli prije bečkog rata (1683—1699), kako se obično mislilo, jer se etnik Šokac u tim krajevima spominje već u početku 17. stoljeća. Dalje je prikazao život Šokaca u naslovljenom području, osobna imena bačkih Šokaca, nošnju i običaje Šokaca.

Oba priloga su dragocjeni historiografski prinosi za proučavanje hrvatske prošlosti, tim više što se odnose na prošlost Hrvata Bunjevaca i Hrvata Šokaca, koja još uvijek nije dovoljno proučena i predstavljena široj javnosti.

A. Mijatović

BIOGRAPHISCHES LEXIKON ZUR GESCHICHTE SÜDOSTEUROPAS

Bd. III—IV, München 1979—1981.

Südost-Institut iz Münchena u SR Njemačkoj u svojoj renomiranoj biblioteci *Südosteuropaische Arbeiten* br. 75/III. i IV. objavio je i druga dva sveska svoga četverotomnog *Biografskog leksikona Jugoistočne Evrope* na kojem je radio više od deset godina.

Izdavači su mu Mathias Bernath, direktor instituta uz pomoć Felixa v. Schroedera i Karla Nehrunga, glavni urednik je bila Gerda Bartl, a priloge iz hrvatske povijesti su napisali: H. Sundhaussen, A. Moritsch, M. Stoy, W. Kessler, S. M. Džaja, E. Bauer, F. Kämpfer, J. Härtel i drugi. Nakladnik je R. Oldenbourg Verlag iz Münchena.

O prvom svesku leksikona našu je znanstvenu javnost obavijestio Wolfgang Kessler u *Historijskom zborniku* 1974—75, str. 466—7, zatim još dva puta na istom mjestu (1978—79, 503—04, te 1982, 314—16.). U prvoj recenziji Kessler je na primjerima ličnosti iz razdoblja ilirizma ukazao na neke netočne i neprecizne formulacije, ali je s opravdanjem konstatirao: »Važnost ovog biografskog priručnika, koji prelazi granice nacionalnih područja, bez dvojbe je golema. Taj leksikon je u većini ostalih članaka bez sumnje dobro i pouzdano pomagalo, ali spomenuti nedostaci svakako umanjuju njegovu vrijednost« (467). U drugom prikazu pak piše: »Ovaj biografski priručnik vrlo će dobro doći svakom koji se želi informirati o pojedinim ličnostima politike i kulture iz svih zemalja Jugoistočne Evrope te o znanstvenim radnicima koji su se bavili ovim područjem« (504).

U leksikonu su obrađene sve sadašnje i bivše države na ovom području, a to znači: Bizant, Turska, Austro-Ugarska, zatim Jugoslavija, Mađarska, Slovačka, Rumunjska, Bugarska, Grčka i Albanija, a to su, osim Venecije, svi narodi i države s kojima su u prošlosti živjeli ili su se borili Hrvati, Srbi i drugi naši narodi. Tu su i ličnosti koje su utjecale na ove zemlje i znanstveni radnici koji su ih obrađivali. Npr. Ranke, Šafaržik, Taube, Tisza, Friedjung, Herder, Masaryk, J. Sobieski i drugi.

Budući da su svesci I. i II. već duže objavljeni i prikazani, o njima ćemo govoriti samo općenito. Zadržat ćemo se više na svescima III. i IV, tj. L—P i R—Z i to poglavito na novijoj povijesti o kojoj W. Kessler u svojim prikazima nije pisao. On je za IV. svezak napisao i nekoliko biografija kao npr. o I. I. Tkalcu, Lj. Vukotinoviću, A. Vraniczányju.

SVEUČILISTE U ZAGREBU — INSTITUT ZA HRVATSKU POVIJEST

INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
ИНСТИТУТ ХОРВАТСКОЙ ИСТОРИИ

RADOVI

VOL. 18

ZAGREB

1985.

Izdavač: Sveučilište u Zagrebu — Centar za povijesne znanosti
Odjel za hrvatsku povijest

UREDNIČKI ODBOR

Branka BOBAN, Zagreb, Mirjana GROSS, Zagreb, Josip LUČIĆ, Zagreb, Marijan MATICKA, Zagreb, Ivan OČAK, Zagreb, Tomislav RAUKAR, Zagreb, Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Josip LUČIĆ, Zagreb

Adresa uredništva: Centar za povijesne znanosti — Odjel za hrvatsku povijest,
Zagreb, Krčka 1

Časopis izlazi jednom godišnje

Cijena ovog broja iznosi 600 din

Izdavanje časopisa sufinancira Samoupravna interesna zajednica za znanstveni rad SR Hrvatske - VII.

Rješenjem Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu SR Hrvatske br. 6859/1 od 5. X. 1982. časopis »Radovi« oslobođeni su plaćanja poreza na promet proizvoda.

Časopis je registriran u Republičkom komitetu za informiranje SR Hrvatske pod br. UP-547/2 — 84 — 1984.

RADOVI 18

Za izdavača
Prof. dr *Josip Adamček*

Lektor
Ivan Tolj

Korektor i tehnički urednik
Franjo Čuješ

SURADNICI U OVOM BROJU

AGIČIĆ Damir, student, Filozofski fakultet Zagreb
BOBAN mr Branka, Centar za povijesne znanosti Sveučilišta, Krčka 1 Zagreb
BOBAN dr Ljubo, Filozofski fakultet Zagreb
BUDAK mr Neven, Filozofski fakultet Zagreb
BUŽIĆ-BOŽANČIĆ dr Danica, Poljana kralja Tomislava 3, Split
ĐURIĆ Vesna, student, Filozofski fakultet Zagreb
FILIPOVIĆ Klara, Šestinski vijenac 22, Zagreb
GOLDSTEIN mr Ivo, Filozofski fakultet Zagreb
GROSS dr Mirjana, Britanski trg 12, Zagreb
KARDUM mr Livia, Fakultet političkih nauka Zagreb
KLOPČIĆ Franc, Linhartova 62, Ljubljana
KUDELIĆ Zlatko, Turinina 4, Zagreb
LUČIĆ dr Josip, Centar za povijesne znanosti Sveučilišta, Krčka 1 Zagreb
MIJATOVIĆ Anđelko, P. Togliatija 12, Susjedgrad, Zagreb
MIROŠEVIĆ mr Franko, Zavod za prosvjetno-pedagošku službu SRH, Zagreb
NIKOLANCI Mladen, B. Ivanovića 10, Split
OČAK dr Ivan, Centar za povijesne znanosti Sveučilišta Krčka 1, Zagreb
PAVLIČEVIĆ dr Dragutin, Centar za povijesne znanosti Sveučilišta, Krčka 1, Zagreb
PEKIĆ mr Milenko, Naučna biblioteka, Zadar
PERIČIĆ dr Šime, Zavod JAZU, Obala oktobarske revolucije 8, Zadar
PRELENDER Ivica, Iza Roka 1, Dubrovnik
STANČIĆ dr Nikša, Filozofski fakultet Zagreb
STRČIĆ dr Mirjana, Kumičićeva 42, Rijeka
STRČIĆ Petar, Arhiv Hrvatske, Zagreb
STUBLIĆ Zlatko, Vlašićka 12, Zagreb
ŠANTEK Darko, Trnac 29, Zagreb
ŠVAB mr Mladen, Leksikografski zavod »Miroslav Krleža«, Zagreb
TARADŽIĆ Branka, student, Filozofski fakultet Zagreb
VRANJEŠ-SOLJAN mr Božena, Centar za povijesne znanosti Sveučilišta Krčka 1 Zagreb
ZORIĆ Damir, Salopekova 18, Zagreb